

GÖTEBORGS UNIVERSITET**Göteborgs universitet**

Margareta Rorsman

Kanslichef

0766-186254

SAkansli@sahlgrenska.gu.se

Socialstyrelsen

Remissvar

Sahlgrenska akademins remissvar på samsjuklighetsutredningens slutbetänkande ”Från delar till helhet: tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja”, SOU 2023:5

Här följer synpunkter från en beredningsgrupp inom Sahlgrenska akademien på samsjuklighetsutredningens slutbetänkande. Sammanfattningsvis stöder vi förslaget att ansvar för vård och behandling vid skadligt bruk eller beroende till ska åligga den regionala hälso- och sjukvården. Förslaget stärker samhällets vård och omsorg om personer med psykisk sjukdom och skadligt bruk eller beroende.

Vi ser positivt på att utredningen pekar på krav på tvångsvårdsenheter avseende kvalitet och utveckling. Psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård är i behov av stöd och finansiering för att förbättra dessa aspekter. Personer som tvångsvårdas kan inte välja vårdenhet och de etiska skälen är därför tunga för en högkvalitativ och jämlik tvångsvård i landet.

Av samma skäl är svensk rättspsykiatri i behov av en översiktlig kontroll av vårdens kvalitet. En tvångsvårdskommission kan vara ett steg i denna riktning. Den akademiska psykiatrin bör vara med om att utforma arbetsformerna för en sådan kommission som med rätt förutsättningar kan bli av stor betydelse för rättspsykiatris utveckling.

Det är mycket positivt att slutbetänkandet inte innehåller en sammanblandning av inklusionskriterierna för lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV). En allvarlig psykisk störning är ett kriterium för vård enligt både LPT och LRV. Ett allvarligt skadligt bruk eller beroende kan dock bara utgöra grund för vård enligt LPT, inte LRV. Några förtydliganden bör göras kring detta ur ett rättspsykiatriskt perspektiv. Allvarlig psykisk störning kan under pågående vård övergå till allvarligt skadligt bruk eller beroende som kriterium för LPT. Även det omvända, att en patient under pågående vård enligt LPT med allvarligt skadligt bruk eller beroende bedöms ha en allvarlig psykisk störning, kan inträffa enligt slutbetänkandets förslag. Här vill vi påminna om tre situationer där dessa överväganden är av vikt:

- 4 § LRV (automatisk överföring till akut vård enligt LRV av patient som vårdas enligt LPT då denne frihetsberövas genom häktning mm)
- 5 § LRV (akut vård enligt LRV efter vårdintygsbedömning av frihetsberövad person)
- 4 § LRU (överlämnande till rättspsykiatrisk vård utan särskild utskrivningsprövning via intyg från chefsöverläkare då patienten vårdas enligt LPT)

I dessa tre situationer bör det förtydligas att LPT-vård baserad på allvarligt skadligt bruk eller beroende inte kan övergå i LRV-vård (där kravet är allvarlig psykisk störning) och att ett vårdintyg enligt 5 § LRV inte kan baseras på kriteriet allvarligt skadligt bruk eller beroende.

Vi ser positivt på att insatser och planering kan komma till stånd tidigare och vilket innebär en förstärkning av insatserna till målgruppen, inklusive rättspsykiatrins patienter. Det är bra att det tydliggörs i socialtjänstlagen att socialnämnden aktivt ska arbeta för att en tvångsvårdad patient ska få bostad, sysselsättning samt personligt stöd för att kunna leva ett självständigt liv.

Förslaget innebär en kraftig ambitionshöjning och vi bedömer att personalrekrytering som motsvarar ambitionshöjningen blir svår att genomföra och kan framtvinga omprioriteringar till men för andra målgrupper. Det är därför av stor vikt att förslagen kring förstärkningar av vården är finansierade.

- Vi stöder att LVM upphör.
- Vi är positiva till att begreppet allvarligt skadligt bruk eller beroende tillförs som ett kriterium för vård enligt LPT.
- Vi är positiva till att det tydliggörs att patienten är skyldig att lämna prov för analys av substanser.

Det vore en fördel om det i den nya lagen finns en möjlighet till sex månaders tvångsvård till följd av allvarligt skadligt bruk eller beroende liknande den nu aktuella lagstiftningen.

Det är av stor vikt att finansieringen för vård av personer med allvarligt skadligt bruk eller beroende förs över till sjukvården och hålls skyddade utanför ordinarie budget. Vi befarar annars att finansieringen av denna livräddande vård minskar över tid.

4 maj 2023

För Sahlgrenska akademien,

Peter Andiné, professor i rättspsykiatri (ordförande i beredningsgruppen)

Bo Söderpalm, professor i beroendemedicin

Elisabet Wentz, professor i allmänpsykiatri

Mikael Landén, professor i klinisk psykiatri

Silke Kern, professor i neuropsykiatri

Med vänliga hälsningar

Margareta Rorsman